

LHV Pensionifond XL

Majandusaasta aruanne 2015

LHV Pensionifond XL**Majandusaasta aruanne****01.01.2015 – 31.12.2015**

Fondi nimi	LHV Pensionifond XL
Fondi liik	Lepinguline fond
Fondijuht	Andres Viisemann
Põhitegevusala	Kohustusliku pensionifondi varade investeerimine, EMTAK 65301
Juriidiline aadress	Tartu mnt. 2, Tallinn 10145
Telefon	(372) 6 800 400
Faks	(372) 6 800 402
Fondivalitseja	AS LHV Varahaldus
Fondivalitseja äriregistri number	10572453
Fondivalitseja juhatus	Mihkel Oja Joel Kukemelk Kerli Lõhmus (kuni 2.02.2015)
Audiitor	AS PricewaterhouseCoopers

Majandusaasta aruanne sisaldab fondi tegevusaruannet, raamatupidamise aruannet ja selle lisasid, investeringute aruandeid, tehingu- ja vahendustasude aruannet ning sõltumatu vandeaudiitori aruannet.

Sisukord

TEGEVUSARUANNE	4
Fondivalitseja juhatuse allkirjad LHV Pensionifond XL 2015. a majandusaasta aruandele	6
RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE	7
Bilanss	7
Tulude ja kulude aruanne	8
Fondi puhasväärtuse muutumise aruanne	9
Rahavoogude aruanne	10
Raamatupidamise aruande lisad	11
Lisa 1 Üldine informatsioon.....	11
Lisa 2 Kokkuvõtte olulistest arvestuspõhimõtetest	11
Lisa 3 Finantsriskide juhtimine.....	17
Lisa 4 Kapitali juhtimine.....	23
Lisa 5 Finantsvarade ja –kohustuste õiglase väärtus.....	23
Lisa 6 Fondi puhasväärtuse võrdlusaruanne.....	25
Lisa 7 Viitlaekumised	25
Lisa 8 Seotud osapooled.....	25
Lisa 9 Bilansipäevajärgsed sündmused	25
TEHINGU- JA VAHENDUSTASUDE ARUANNE	26
FONDI INVESTEERINGUTE ARUANNE SEISUGA 31.12.2015	27
FONDI INVESTEERINGUTE ARUANNE SEISUGA 31.12.2014	31
SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE	35

TEGEVUSARUANNE

LHV Pensionifond XL on kohustusliku kogumispensioni võimaldamiseks loodud lepinguline investeerimisfond. Fondi investeerimispoliitika põhiprintsiip on osakuomanike sissemaksete väärtuse pikaajaline maksimaalne kasvatamine. Aktsiate ja aktsiatesse investeerivate fondide maksimaalne osakaal fondi varade turuväärtusest on 75%.

Aktsiaturgude ülevaade

2015. aasta oli aktsiaturgudel sarnane aasta varasemale. Globaalselt aktsiaturud tõusid eelkõige arenenud riikide toel ning kannatajad olid arengumaad. USA börsiindeks S&P 500 lõpetas küll aasta 0,7% miinuspoolel, kuid dollar jätkas tugevnemist ning euros vaadatuna tõusis USA börsiindeks 10,5%. Euroopa suurematest turgudest tõusis Saksamaa näiteks 9,6% ning Prantsusmaa 8,5%. Jaapani indeks kerkis euros vaadatuna koguni 20,4%. Suurepärase tulemuse tegid ka Balti aktsiaturud ning Tallinna, Riia ja Vilniuse börsiindeksid lõpetasid aasta 19,1%, 45,7% ja 7,4% üleval pool.

Suurimad kannatajad olid taaskord energia ja tooraine sektorid ning nende sektorite tulemustest sõltuvad riigid. Nafta hind langes aastaga enam kui 30%, rauamaagi hind koguni 39% ja vase hind 25%. Sellest tulenevalt seisavad mitmed arenevad turud majandusprobleemidega silmitsi ning näiteks Brasiilia börsi langus oli eelmisel aastal 43% dollaris vaadatuna. Aastat eufooriaga alustanud Hiina turg langes aasta lõpuks üle 10%, kuna majanduskasv oli märgatavalt aeglustumas.

Aasta alguses rühkisid aktsiaturud keskpankade jätkuva toetuse najal uutele tippudele, kuid aasta teises pooles sentiment muutus täielikult ning turgudele saabus märgatav volatiilsus. Investorite tähelepanu all olid eelkõige tugevalt langevad tooraineturud, Hiina majanduskasvu aeglustumine ja börsimull, USA Keskpanga kava intresse tõsta ning ilmned isegi kartused uue majanduskriisi saabumisest.

Fondi põhistrateegia on samaks jäänud ning jätkame panustamist eelkõige Baltikumile ning börsivälistesse alternatiivsetesse varaklassidesse nagu ärikinnisvara, mets, erakapitalifondid ja otseinvesteeringud. Siiski suurendasime 2015. aastal märgatavalt panuseid aktsiaturgudele ning augusti ja septembrikuu börsilangused pakkusid selleks sobivaid ostukohti. Ostsime Euroopa ja Jaapani turgudele panustavaid börsil kaubeldavaid fonde ning ka üksikaktsiaid nii Soomes kui ka Saksamaal.

Võlakirjaturgude ülevaade

Möödunud aastal olid võlakirjaturud maailmas kahe vastasmõjulise tõmbekeskuse väljas. Ühelt poolt oli maailma suurim võlakirjaturg Ameerika Ühendriikides suurema osa aastast intressimäärade tõstmise ootuses. Aasta lõpus realiseerunud sündmus on loomulikult märkimisväärne pööre – keskpanga intressid püsisid nulltasemel täpselt seitse aastat ja seni viimane intresside tõstmine oli toimunud 2006. aasta suvel. Teine võlakirjaturgudele suurima mõjuga majandus maailmas ehk eurosoon liikus aasta jooksul täpselt vastupidises suunas – Euroopa Keskpank võttis käiku lisameetmed intressitasemete langetamiseks.

Selline keskkond tekitas turuosalistes oodatult ebakindlust, mis väljendus kohati järskudes hinnaliikumistes. Suhteliselt enam sai mõjutatud seejuures eurosooni ankur ehk ajalooliselt stabiilne Saksa valitsuse võlakirjaturg. Kui aasta esimesel poolel jätkus juba varasem trend intresside languses, siis kevade lõpus ja suve alguses leidis aset üks järsemad hinnalangusi viimaselt paarilt aastakümneelt. Mõne nädalaga tõusid 10-aastase võlakirja intressid sisuliselt nulltasemelt ligi 1% juurde. Et fondide investeerimisotsuste tegemiseks keskkonda veelgi raskemaks muuta, süvenes lühemajaliste intresside negatiivne tase kogu aasta jooksul ja ettevõtete võlakirjade riskipreemiad valdavalt kasvasid,

st nende puhul mõjutas hinnatasemeid negatiivselt isegi kaks tegurit. Viimasest tulenevalt lõpetasid Euroopas aasta miinuspoolel nii kõrgema kui madalama reitinguga ettevõtete võlakirjaturud.

Eurotsooni valitsuse ja ka ettevõtete võlakirjaturgude jaoks raskel ajal ehk aasta esimesel poolel hoidusime uute investeringute tegemisest ja sarnaselt eelnevatele kvartalitele paigutasime märkimisväärse osa varast lühiajalistesse hoiustesse. Suve saabudes tegime esmalt üle pikema aja märkimisväärsemaid investeringuid ettevõtete võlakirjadesse ja sügise hakul soetasime suures mahus pikki Saksamaa ja Läti valitsuste võlakirju. Kokkuvõttes tagasidki kolm asjaolu – aasta esimese poole kannatlikkus uute investeringute tegemise vältimisel, alates suvest tehtud uued investeringud ning alternatiivide suhtes head tulemust pakkunud varasemalt soetatud Leedu ja Läti võlakirjaposisioonid – Fondi võlakirjainvesteeringute poolele hea tootluse.

Agressiivsete fondide võrdlus *	NAV 31.12.2014	NAV 31.12.2015	Osaku puhasväärtuse kasv
LHV Pensionifond XL	1.24593	1.32799	+6.59%
Nordea Pensionifond A Pluss	0.85961	0.89947	+4.64%
Swedbank Pensionifond K4	0.83772	0.86594	+3.37%
SEB Energiline Pensionifond	0.80882	0.83040	+2.67%

* Võrdlevad puhasväärtused on kajastatud (www.pensionikeskus.ee) andmete alusel.

Käesolevas aruandes välja toodud fondi ja osaku puhasväärtus (NAV) erinevad AS-i Eesti Väärtpaberikeskus (EVK) poolt veebilehel www.pensionikeskus.ee avaldatud NAV-ist, kuna EVK avaldab NAVi seotuna selle kuupäevaga, mil NAV on avaldatud, mitte selle kuupäevaga, mille kohta NAV on avaldatud.

Fondivalitseja juhatuse allkirjad LHV Pensionifond XL 2015. a majandusaasta aruandele

Fondivalitseja AS LHV Varahaldus juhatus on koostanud LHV Pensionifond XL 2015. a majandusaasta aruande, mis koosneb tegevusaruandest, raamatupidamise aastaaruandest, investeringute aruandest, tehingu- ja vahendustasude aruandest ning sõltumatu vandeaudiitori aruandest.

Mihkel Oja
Juhatuseliige

Joel Kukemelk
Juhatuseliige

Tallinn, 31.03.2016

RAAMATUPIDAMISE AASTAARUANNE

Bilanss

(eurodes)

Varad	Lisa	31.12.2015	31.12.2014
Käibevarad			
Raha ja raha ekvivalendid		1 816 010	22 332 060
Tähtajalised hoiused		7 672 277	3 091 674
Finantsvarad õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande:			
Aktsiad	5	10 699 285	8 310 007
Võlakirjad	5	36 748 300	25 006 871
Fondiosakud	5	27 318 642	11 362 765
Viitlaekumised	7	575 581	148 938
Varad kokku		84 830 095	70 252 315

Kohustused ja fondi vara puhasväärtuses

Lühiajalised kohustused

Võlgnevus fondivalitsejale	8	116 379	117 484
Võlgnevus depoopangale		10	21
Lühiajalised kohustused kokku		116 389	117 505
Kohustused kokku v.a osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuses		116 389	117 505
Osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuses	6	84 713 706	70 134 810
Kohustused ja fondi vara puhasväärtuses kokku		84 830 095	70 252 315

Lisad lehekülgedel 11 kuni 25 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

7

Initsialiseeritud ainult identifitseerimiseks Initialed for the purpose of identification only Initsiaalid/initials <u>L.M.</u> Kuupäev/date <u>31.03.2016</u> PricewaterhouseCoopers, Tallinn
--

LHV

Tulude ja kulude aruanne

(eurodes)

	Lisa	2015	2014
Tulud			
Intrassitulu		940 826	397 004
Dividenditulu		991 344	347 531
Neto kasum/kahjum õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradest ja – kohustustest:			
Võlakirjadelt		1 002 723	1 407 794
Aktsiatelt		1 110 172	-1 614 634
Fondiosakutelt		2 152 839	1 213 683
Tuletisinstrumentidelt		0	-300 176
Neto kasum/kahjum valuutakursi muutustest		5 953	284 768
Tulud kokku		6 203 857	1 735 970
Tegevuskulud			
Valitsemistasud	8	1 410 670	1 216 503
Tehingutasud		35 786	1 497
Muud tegevuskulud		36	118
Tegevuskulud kokku		1 446 492	1 218 118
Osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuse muutus		4 757 365	517 852

Lisad lehekülgedel 11 kuni 25 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Fondi puhasväärtuse muutumise aruanne

(eurodes)

	Lisa	01.01.2015 -31.12.2015	01.01.2014 -31.12.2014
Fondi vara puhasväärtus aruandeperioodi algul		70 134 810	48 993 796
Osakute märkimisel laekunud raha		19 229 715	23 424 248
Osakute lunastamisel tasutud raha		-9 408 184	-2 801 086
Osakuomanikele kuuluv fondi vara puhasväärtuse muutus		4 757 365	517 852
Fondi vara puhasväärtus aruandeperioodi lõpus	6	84 713 706	70 134 810
Ringluses olevate osakute arv aruandeperioodi lõpus		63 694 794	56 213 357
Osaku puhasväärtus aruandeperioodi lõpus	6	1.32999	1.24765

Lisad lehekülgedel 11 kuni 25 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2015	2014
Rahavood põhitegevusest		
Laekunud intressid	940 826	397 004
Laekunud dividendid	786 425	351 241
Saldeeritud finantsinvesteeringute ostud ja müügid	-26 190 352	-14 281 341
Väljaminekud tähtajaliste hoiuste sõlmimisest	-4 580 603	-3 090 000
Makstud tegevuskulud	-1 447 608	-1 183 906
Neto rahavood põhitegevusest	-30 491 312	-17 807 002
Rahavood finantseerimistegevusest		
Osakute emiteerimisest laekunud	19 377 493	23 276 470
Osakute lunastuse eest tasutud	-9 408 184	-2 801 086
Neto rahavood finantseerimistegevusest	9 969 309	20 475 384
Rahavood kokku	-20 522 003	2 668 382
Raha ja raha ekvivalentide muutus	-20 522 003	2 668 382
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi alguses	22 332 060	19 225 736
Valuutakursside muutuste mõju	5 953	437 942
Raha ja raha ekvivalendid aruandeperioodi lõpus	1 816 010	22 332 060

Lisad lehekülgedel 11 kuni 25 on raamatupidamise aastaaruande lahutamatud osad.

Raamatupidamise aruande lisad

Lisa 1 Üldine informatsioon

LHV Pensionifond XL (edaspidi: Fond) moodustati 26.03.2002. Aastatel 2002-2011 investeeris LHV Pensionifond XL oma varast aktsiaturgudele kuni 50%. Fondi strateegia muutus 01.01.2012. a ning alates sellest ajast investeerib LHV Pensionifond XL oma varast aktsiaturgudele ehk omandab osalusi ettevõtetes kuni 75%, sealhulgas aktsiate osakaal on maksimaalselt 50% Fondi vara turuväärtusest.

LHV Pensionifond XL fondivalitsejaks on AS LHV Varahaldus, asukohaga Tartu mnt. 2, Tallinn.

Koostatud raamatupidamise aruanne kajastab Fondi majandustegevust perioodil 01.01.2015 kuni 31.12.2015. Raamatupidamise aruanne on koostatud eurodes.

Käesolev raamatupidamise aruanne on juhatuse poolt heaks kiidetud 31.03.2016.

Lisa 2 Kokkuvõtte olulistest arvestuspõhimõtetest

2.1 Aruande koostamise alused

LHV Pensionifond XL raamatupidamise aruanne on koostatud vastavuses Rahvusvaheliste Finantsaruandluse Standarditega nagu need on vastu võetud Euroopa Liidu poolt (IFRS EU). Investeerimisfondide finantsaruandluse põhimõtted on sätestatud investeerimisfondide seaduses, raamatupidamisseaduses ning Rahandusministri määruises nr 21 „Nõuded avalikustamisele kuuluvate investeerimisfondi aruannetele“ 13. aprillist 2011. Aruande koostamisel on arvesse võetud Investeerimisfondide seaduse § 142 lõike 2 ja § 204 lõike 1 alusel kehtestatud fondi vara puhasväärtuse määramise korda ning eelpool mainitud määruises toodud muid erisusi.

Fond on raamatupidamise aastaruanne koostamisel lähtunud IFRS-i nõuetest ulatuses, mis ei ole vastuolus Investeerimisfondide seaduse ja Rahandusministri määruise nr. 21 nõuetega. Vastuolu korral on Fond lähtunud Investeerimisfondide seaduse ja Rahandusministri määruises nr. 21 (Nõuded avalikustamisele kuuluvate investeerimisfondide aruannetele) sätestatud nõuetest.

Uued finantsaruandluse standardid

Käesoleva aruande koostamise hetkeks on välja antud uusi rahvusvahelisi finantsaruandluse standardeid ning olemasolevate standardite muudatusi ja tõlgendusi, mis muutuvad Fondile kohustuslikuks alates 1.01.2015 või hilisematel perioodidel ja mida Fond ei ole rakendanud ennetähtaegselt.

IFRS 9, „Finantsinstrumendid“: klassifitseerimine ja mõõtmine (rakendub 1. jaanuaril 2018 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt).

Uue standardi peamised reeglid on järgmised:

Finantsvarad tuleb klassifitseerida ühte kolmest mõõtmis-kategooriast:

- varad, mida kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses;
- varad, mida kajastatakse õiglasest väärtusest muutustega läbi muu koondkasumiaruande;
- varad, mida kajastatakse õiglasest väärtusest muutustega läbi kasumiaruande (Fondi puhul läbi tulude ja kulude aruande).

Võlainstrumendi klassifitseerimine sõltub ettevõtte ärimudelilist finantsvarade haldamisel ning sellest, kas vara lepingulised rahavood sisaldavad ainult põhiosa- ja intressimakseid („APIM“). Kui võlainstrumenti hoitakse sissenõudmise eesmärgil ja APIM nõue on täidetud, võib instrumenti kajastada korrigeeritud soetusmaksumuses. Võlainstrumendid, mis vastavad APIM nõudele ja mida hoitakse portfellis, kus ettevõtte hoiab varasid nii sissenõudmise kui ka müümise eesmärgil, võib kajastada õiglasest väärtusest läbi koondkasumiaruande. Finantsvarad, mis ei sisalda APIM rahavoogusid, tuleb mõõta õiglasest väärtusest läbi kasumiaruande (näiteks derivatiivid). Varjatud („embedded“) derivatiive ei eraldata enam finantsvaradest, vaid kaasatakse APIM tingimuse hindamisel.

Omakapitaliinstrumentid tuleb alati kajastada õiglases väärtuses. Samas võib juhtkond teha tagasivõtmatu valiku kajastada õiglase väärtuse muutused läbi muu koondkasumiaruande, eeldusel, et instrumenti ei hoita kauplemiseesmärgil. Kui omakapitaliinstrumenti hoitakse kauplemiseesmärgil, tuleb selle õiglase väärtuse muutused kajastada kasumiaruandes.

Enamus IAS 39 nõudeid finantskohustuste klassifitseerimiseks ja mõõtmiseks kanti muutmata kujul üle IFRS 9-sse. Peamiseks muudatuseks on see, et finantskohustuste puhul, mis on määratud kajastamiseks õiglases väärtuses läbi kasumiaruande, peab ettevõtte enda krediidiriski muutusest tulenevad õiglase väärtuse muutused kajastama muus koondkasumiaruandes.

IFRS 9 kehtestab uue mudeli väärtuse languse kahjumite kajastamiseks – oodatava krediidikahjumi mudeli. See on „kolmetasandiline“ lähenemine, mille aluseks on finantsvarade krediitkvaliteedi muutumine pärast esialgset arvelevõtmist. Praktikas tähendavad uued reeglid seda, et ettevõtetel tuleb finantsvarade, mille osas ei ole väärtuse languse tunnuseid, arvelevõtmisel kajastada koheselt kahjum, mis on võrdne 12-kuulise oodatava krediidikahjumiga (nõuded ostjatele puhul kogu nende eluea jooksul oodatava krediidikahjumiga). Kui on toimunud oluline krediidiriski suurenemine, tuleb väärtuse langust mõõta, kasutades kogu eluea jooksul oodatavat krediidikahjumit, mitte 12 kuu jooksul oodatavat krediitkahjumit. Mudel sisaldab lihtsustusi rendi- ja ostjatele nõuete osas.

Riskimaandamisarvestuse nõudeid muudeti, et siduda raamatupidamisarvestus paremini riskijuhtimisega. Standard pakub ettevõtetele arvestuspõhimõtte valikut rakendada kas IFRS 9 riskimaandamisarvestuse nõudeid või jätkata IAS 39 rakendamist kõikidele riskimaandamisinstrumentidele, kuna standard ei käsitlenet hetkel makro-riskimaandamisarvestust. AS LHV Varahaldus hindab uue standardi mõju Fondi finantsaruandele.

“Muudatused IFRS-ides 2012” (rakendub 1. veebruaril 2015 või hiljem algavatele aruandeperioodidele).

IFRS 13 järelduste alused (basis for conclusions) muudeti selgitamaks, et IFRS 13 avaldamisel teatud IAS 39 paragrahvide tühistamise eesmärgiks ei olnud eemaldada võimalust kajastada lühiajalisi nõudeid ja kohustusi arve summas, kui diskonteerimise mõju on ebaoluline.

IAS 24 muudeti, et lisada seotud osapooliks ettevõtte, mis osutab aruandvale ettevõttele või aruandva ettevõtte ematähtsusele võtmejuhtkonna teenuseid (e. „juhtimisettevõtte“), ning et nõuda juhtimisettevõtte poolt aruandvalt ettevõtelt teenuste eest võetud tasu summade avalikustamist.

Fond hindab muudatuste mõju finantsaruandele.

“Avalikustamise projekt” – IAS 1 muudatused (rakendub 1. jaanuaril 2016 või hiljem algavatele aruandeperioodidele; ei ole veel vastu võetud Euroopa Liidu poolt).

Muudatused selgitavad standardi IAS 1 juhiseid olulisuse, info koondamise, vahesummade esitamise, finantsaruannete struktuuri ja arvestuspõhimõtete avalikustamise osas.

Fond hindab muudatuste mõju finantsaruandele.

Ülejäänud uutel või muudetud standarditel või tõlgendustel, mis veel ei kehti, ei ole eeldatavasti olulist mõju Fondile.

2.2 Juhtkonnapoolsed otsused ja hinnangud

Aruannete koostamine kooskõlas IFRS'iga eeldab fondivalitseja juhtkonnalt otsuste, eelduste ja hinnangute tegemist, mis mõjutavad arvestuspõhimõtete rakendamist ning varade, kohustuste, tulude ja kulude kajastamist. Kuigi hinnangute aluseks on nii juhtkonna parim teadmine kui faktid, võivad tegelikud tulemused hinnangutest erineda. Hinnanguid ja nende aluseks olevaid eeldusi vaadatakse üle järjepidevalt ning hinnangute muudatusi kajastatakse muudatuste tegemise aastal ning kõikidel järgnevatel aastatel, mida hinnangu muudatus mõjutab.

Aruandeperioodil ei ole taolisi hinnanguid rakendatud.

2.3 Välisvaluutapõhised tehingud

Välisvaluutadeks on loetud kõik teised valuutad peale euro. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused bilansipäeval on ümber hinnatud eurodesse võttes aluseks depoopanga Swedbank poolt hindamishetkel kehtivad ülekandevaluuta ostukursid. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kajastatud tulude ja kulude aruandes real „Neto kasum/kahjum valuutakursi muutustest“.

2.4 Finantsvarade- ja kohustuste klassifikatsioon

Fond klassifitseerib finantsvarad ja finantskohustused järgnevatesse kategooriatesse:

- finantsvarad õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande - soetamisel määratletud klassi õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande – aktsiad, investeerimisfondide osakud, võlakirjad, positiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumentid;
- laenud ja nõuded - raha ja raha ekvivalendid, tähtajalised hoiused, tehingupäevaga kajastatud tehingutest saadaolevad summad, intressi- ja dividendinõuded. Laene ja nõudeid kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses;
- finantskohustused õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande – negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumentid;
- finantskohustused korrigeeritud soetusmaksumuses - tehingupäevaga kajastatud tehingutelt maksta olevad summad, kohustused fondivalitseja ja depoopanga ees. Antud finantskohustusi kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses.

Õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatav finantsvara või -kohustus on kauplemiseesmärgil hoitav, s.t. omandatud või tekkinud peamiselt edasimüügi või tagasiosmise eesmärgil.

Laenud ja nõuded on fikseeritud või kindlaksmääratavate maksetega tuletisinstrumentideks mitteolevad finantsvarad, mis ei ole noteeritud aktiivsel turul.

Esmane ja edasine kajastamine

Finantsvarad õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande võetakse esmalt arvele tehingupäeval ehk päeval, mil Fond omandab lepingujärgsed õigused finantsinstrumendi omandamiseks.

Õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatavad finantsvarad ja -kohustused võetakse esialgselt bilansis arvele nende soetusmaksumuses, milleks on finantsvara või -kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Tehingutega kaasnevad tehingutasud kajastatakse tulude ja kulude aruandes kuluna kirjel „Tehingutasud“. Muud finantsvarad ja -kohustused võetakse esmalt arvele nende soetusmaksumuses koos nendega otseselt seotud tehingukuludega.

Pärast esmast arvelevõtmist kajastatakse finantsvarasid ja finantskohustusi õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande nende õiglasel väärtuses (vt ka „Õiglase väärtuse hindamine“ allpool).

Muud finantsvarad kajastatakse pärast esmast arvelevõtmist korrigeeritud soetusmaksumuses (vt ka „Korrigeeritud soetusmaksumus“ allpool).

Finantskohustuste edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (v.a edasimüügi eesmärgil soetatud finantskohustused ning negatiivse õiglase väärtusega tuletisinstrumentid, mida kajastatakse nende õiglasel väärtuses). Lühiajaliste finantskohustuste korrigeeritud soetusmaksumus on üldjuhul võrdne nende nominaalväärtusega, mistõttu lühiajalisi finantskohustusi kajastatakse bilansis maksmisele kuuluvas summas. Finantskohustus liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on kaheteist kuu jooksul alates bilansikuupäevast.

Väärtpaberite ümberhindlusest õiglasel väärtuses tekkinud kasumid ja kahjumid, välja arvatud intressi- ja dividenditulu (-kulu) kajastatakse tulude ja kulude aruandes real „Neto kasum/kahjum õiglasel väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradest ja -kohustustest“.

Tuletisinstrumentid

Tuletisinstrumentid (valuutaforvardid) võetakse arvele õiglasel väärtuses, arvestamata tehingukulusid tehingupäeval, edasine kajastamine toimub nende õiglasel väärtuses. Juhul kui tuletisväärtpaberid on noteeritud aktiivsel turul, kasutatakse õiglase väärtusena turuväärtust. Vastasel juhul kasutatakse õiglase väärtuse leidmiseks hindamismeetodeid.

Need tehingud kajastatakse bilansis varana, kui nende turuväärtus on positiivne ning kohustusena, kui turuväärtus on negatiivne. Bilansis varade ja kohustuste õiglasi väärtusi tuletisinstrumentidel ei saldeerita. Tuletisinstrumentide arvestusel ei kasutata riskimaandamisarvestuse erireegleid.

Valuuta forvardite realiseerunud kasum ja realiseerimata tulu/kulu tuletisinstrumentide ümberhindlusest kajastatakse tulude ja kulude aruandes periooditulu ning -kuluna real „Neto kasum/kahjum õiglasest väärtusest muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradest ja -kohustustest“.

Korrigeeritud soetusmaksumus

Finantsvara või -kohustuse korrigeeritud soetusmaksumus on selle vara või kohustuse algne soetusmaksumus, mida on vajadusel korrigeeritud põhiosa tagasimaksete, sisemise intressimäära meetodil leitud kumulatiivse amortisatsiooni või muu erinevuse algse seostusmaksumuse ja lunastusväärtuse vahel ning vara väärtuse langusest tulenevate allahindlustega.

Õiglase väärtuse hindamine

Õiglase väärtuse all mõeldakse väärtust, millega Fondi vara on võimalik müüa tehingust huvitatud ja Fondist sõltumatule osapoolle hindamispäeva seisuga. Väärtpaberibörsil kaubeldavate finantsvarade ja -kohustuste (näiteks aktsiad, fondid, võlakirjad, tuletisinstrumentid) puhul põhineb õiglase väärtuse määramine börsipäeva sulgemishinnal (close price). Fond kajastab kõiki investeringuid väärtusmuutustesse õiglasest väärtusest muutusega läbi tulude ja kulude aruande, välja arvatud need investeringud, mille õiglast väärtust ei ole võimalik leida. IFRS 13 „Õiglase väärtuse määramine“ kohaselt börsil kaubeldavate finantsvarade ja kohustuste õiglase väärtusena kasutatakse börsi sulgemishinda, kui see jääb ostu- ja müüginoteeringu vahele. Kui sulgemishind ei jää antud vahemikku, määrab fondivalitseja õiglase väärtusena hinna ostu- ja müügihinna vahel, mis kõige täpsemalt väljendaks konkreetse väärtusinstrumenti õiglast väärtust.

Fondi varade väärtuse määramise aluseks on AS LHV Varahaldus juhatuse poolt kinnitatud „Investeeringufondide vara puhaskäivade arvutamise reeglid“, millega määratakse reguleeritud turgudel kaubeldavate, reguleeritud turul mittekaubeldavate ja muude Fondi finantsvarade ja -kohustuste määramise põhimõtted.

Börsil kaubeldava investeeringufondi aktsia või osaku väärtus määratakse samamoodi nagu börsil kaubeldava aktsia väärtus. Börsil mittekaubeldava lepingulise fondi osaku väärtus määratakse viimase teadaoleva tagasivõtmishinna alusel või kui hind ei ole kättesaadav, siis fondi puhaskäivade põhjal. Börsil kaubeldava võlaväärtpaberi väärtus määratakse vastavalt reguleeritud turu viimasele teadaolevale ostunoteeringule (*last bid-price*).

Kui instrumentide õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata, võidakse neid kajastada soetusmaksumuses või määrab õiglase väärtuse fondivalitseja juhatus kasutades hindamismeetodeid. Fondivalitseja kasutab omapoolse õiglase väärtuse määramisel erinevaid hindamismeetodeid, mis hõlmavad sõltumatute osapoolte vahel hiljuti toimunud turutehinguid, viiteid teistele, ligikaudselt samasugustele instrumentidele, diskonteeritud rahavoo analüüsi ja optioonide hindamise mudeleid ja muid hindamismeetodeid tuginedes võimalikult palju turuinfole ja võimalikult vähe firmapõhistele sisenditele.

Finantsvarade kajastamise lõpetamine

Finantsvarade kajastamine lõpetatakse ja see eemaldatakse Fondi bilansist kui lepingujärgsed õigused finantsvarast tulenevatele rahavoogudele on aegunud või kui finantsvara koos kõigi oluliste omandiga seotud riskide ja hüvedega on üle antud.

Finantsvara kajastamise lõpetamisel näidatakse bilansilise jääkmaksumuse ja finantsvara realiseerimisel saadud müügihinna vahe tulude ja kulude aruande real „Neto kasum/kahjum õiglasest väärtusest muutusega läbi tulude ja kulude aruande kajastatud finantsvaradest ja -kohustustest“. Realiseerimisega seotud tehingutasud näidatakse real „Tehingutasud“. Kui kõik või märkimisväärne osa finantsvara omandiga seotud riskidest ja hüvedest ei ole üle antud, siis ülekantud finantsvara kajastamist ei lõpetata (näiteks väärtusinstrumentide laenamised).

Finantskohustuste kajastamise lõpetamine

Fond lõpetab finantskohustuste kajastamise, kui lepinguga määratud kohustus on täidetud, tühistatud või aegunud.

Erinevused finantskohustuse bilansilise jääkmaksumuse ja kustutatud või ülekantud maksumuse vahel kajastatakse tulude ja kulude aruandes.

Tasaarveldamine

Finantsvarasid ja –kohustusi tasaarveldatakse ja näidatakse bilansis netosummas ainult juhul, kui Fondil on selleks juriidiline õigus ning kavatsus need varad ja kohustused tasaarveldada või realiseerida samaaegselt. Fond ei ole aruande- ega võrreldaval perioodil varade ja kohustuste tasaarveldamist rakendanud.

2.5 Finantsvarade väärtuse langus

Kui Fondil on finantsvarasid, mida ei kajastata nende õiglasest väärtusest muutusega läbi tulude ja kulude aruande, siis hinnatakse igal aruande kuupäeval, kas esineb objektiivseid tõendeid selle kohta, et varade väärtus võib tegelikkuses olla vähenenud võrreldes nende varade bilansilise väärtusega. Finantsvara väärtuse langemisele võivad viidata:

- väärtpaperi emitendi finantsraskused, viited emitendi võimalikule pankrotile;
- väärtpaperi intressi- või põhiosamaksete maksmatajätmine või hilinenud maksmine;
- finantsvara aktiivse turu kadumine;
- teised olulised sündmused, mis võivad viidata varade väärtuse langusele.

Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud varade väärtuse langemisel arvutatakse kahjumi suurus vara bilansilise väärtuse ning hinnanguliste tulevaste rahavoogude nüüdisväärtuse vahelise erinevusena, mida on diskonteeritud finantsvara esialgse sisemise intressimääraga. Vara bilansilist väärtust vähendatakse saadud kahjumi võrra, kahjumit kajastatakse tulude ja kulude aruandes. Korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatud finantsvara väärtuse languse korral antud vara intressitulu arvestust ei muudeta. Kui kahjum vara väärtuse languselt väheneb ja seda langust saab objektiivselt seostada sündmusega, mis toimub pärast väärtuse languse kajastamist, siis tühistatakse eelnevalt kajastatud vara väärtuse langusest tulenev kahjum.

2.6 Intressid

Intressitulud ja -kulud kajastatakse tulude ja kulude aruandes, kasutades sisemise intressimäära meetodit. Sisemine intressimäär on määr, mis diskonteerib eeldatava rahavoo täpselt läbi finantsinstrumendi eeldatava eluea finantsvara bilansilise väärtuseni. Efektive intressimäära arvutamisel hindab Fond rahavooge, arvestades finantsinstrumendi kõiki lepingulisi tingimusi, kuid ei arvesta tulevasi krediidikahjumeid. Intressitulu finantsvaradelt, mis on klassifitseeritud õiglasest väärtusest muutusega läbi tulude ja kulude aruande, kajastatakse eraldi real „Intressitulu“.

2.7 Dividendid

Dividendid võetakse arvele esimesel päeval, mil aktsia kaupleb ilma dividendita (Ex-dividends date), arvestades välja kuulutatud dividendimäära, Fondi poolt omatavate aktsiate arvu aktsionäride nimekirja fikseerimise päeval ning rakendatavat maksumäära. Dividendinõue eemaldatakse aktiveeritud vastava rahasumma laekumisel Fondi. Enammakstud maksud dividendidelt jäetakse aktiveeritud üles, kuni summad laekuvad Fondi. Dividenditulu finantsvaradelt, mis on klassifitseeritud õiglasest väärtusest muutusega läbi tulude ja kulude aruande, kajastatakse eraldi real „Dividenditulu“.

2.8 Viitlaekumised

Viitlaekumiste all kajastatakse üldiselt dividendinõuded (vt arvestuspõhimõtte "Dividendid"), tekkepõhiselt arvestatud, kuid laekumata tulud, sh intressid ja intressi iseloomuga nõuded ning müügitehingud, mille väärtuspäev on hiljem kui bilansipäev.

2.9 Raha ja rahaekvivalendid

Raha ja rahaekvivalendid all kajastatakse nõudmiseni hoiuste saldod pangakontodel, üleõhoiuste saldod ning kuni 3-kuulisi tähtajalisi hoiuseid.

Üleõhoiustelt laekunud intressid kajastatakse tulude ja kulude aruandes real „Intressitulu“.

2.10 Tähtajalised hoiused

Tähtajaliste hoiuste all kajastatakse krediidasutustes hoitavaid hoiuseid. Vastavalt investeerimisfondide seadusele võib avatud avalik Fond investeerida krediidasutuste hoiustesse tähtajaga kuni 12 kuud. Tähtajalistelt hoiustelt arvestatud kuid hindamispäevaks laekumata intressid kajastatakse bilansis real „Tähtajalised hoiused“ ning tulude ja kulude aruandes real „Intressitulu“.

2.11 Investeerimisfondi puhasväärtuse arvutamine

Fondi vara puhasväärtus määratakse kindlaks lähtudes investeerimisfondide seadusest, Rahandusministri kehtestatud Investeerimisfondide vara puhasväärtuse määramise korrast, AS LHV Varahaldus (fondivalitseja) sisemistest protseduurireeglitest ja Fondi tingimustest.

Fondi vara puhasväärtuse (NAV) määramiseks arvutatakse välja Fondi koguvarade turuväärtus ning lahutatakse sellest Fondi kohustused. Osaku puhasväärtus saadakse kogupuhasväärtuse jagamisel ringluses olevate osakute arvuga.

2.12 Valitsemistasu

Valitsemistasu on fondivalitsejale makstav tasu Fondi valitsemise eest. Valitsemistasu määr on 2,0% aastas Fondi varade turuväärtusest. Valitsemistasu määra vähendatakse vastavalt õigusaktides sätestatud. Kuni 31. juulini 2015 vähendati valitsemistasu määra sõltuvalt Fondi varade turuväärtusest kuni 0,5%-ni aastas järgmiselt:

- 1) kui Fondi aktive turuväärtus ületab 100 miljonit eurot, alandatakse seda ületaval osal tingimustes sätestatud valitsemistasu määra 10% võrra;
- 2) iga järgneva 100 miljoni euro ületamisel rakendatakse seda ületavale varade turuväärtusele valitsemistasu määra, mis on 10% võrra väiksem võrreldes valitsemistasu määraga, mis kehtis eelmises 100 miljoni euro vahemikus.

Alates 1. augustist toimub määra vähendamine vastavalt Rahandusministri määruses 26. juuni 2014 nr 23 toodud põhimõtetele. Perioodil 1. august 2015 kuni 31. jaanuar 2016 kehtiv valitsemistasu vähendav kordaja leiti 2. juuli 2015 kõigi fondivalitseja kohustuslike pensionifondide aktive turuväärtuse alusel. Alates 2016. aastast leitakse valitsemistasu määra vähendav kordaja kord aastas kõigi fondivalitseja kohustuslike pensionifondide 1. jaanuarile järgneva teise tööpäeva aktive turuväärtuse seisuga ning kordajat rakendatakse alates vastava aasta 1. veebruarist. Määra vähendav kordaja määratakse täpsusega neli kohta peale koma ning on välja toodud Fondi emissiooniprospекtis.

Valitsemistasu arvestatakse Fondi varade turuväärtusest maha igapäevaselt ning makstakse välja hiljemalt aruandekuule järgneva kuu viimasel pangapäeval.

2.13 Tehingutasud

Tulude ja -kulude aruandes on real „Tehingutasud“ all kajastatud Fondi arvel tehtavate tehingutega vahetult seotud ülekandekulud ja teenustasud.

2.14 Osakute märkimine

Osakute märkimine toimub vastavalt Fondi emissiooniprospекtis kirjeldatud tingimustele. Alates 1. juunist 2009 kuni 2009. aasta lõpuni peatati maksed pensionifondidesse. Kuni 30. novembrini 2009 oli II samba liitunutel võimalik esitada avaldus jätkamiseks 2010. aastast II samba makseid vabatahtlikult. Isikutel, kes avaldust ei esitanud, olid II samba maksed peatatud ka 2010. aastal, taastudes 2011. aastast 50% ulatuses ning jätkudes aastast 2012 tavapärase süsteemi alusel. Isikutele, kes jätkasid vabatahtlikult 2% maksmist II sambasse, on aastatel 2014 kuni 2017 riigi panus varasema 4% asemel 6%. 2013. aastal oli võimalik esitada maksete tõstmise avaldus, mille puhul on inimese ja riigi maksed aastatel 2014 kuni 2017 vastavalt 3% ja 6%.

2.15 Osakute vahetamised, väljamaksed osakuomanikele, märkimis- ja tagasivõtmistasu

Osakuomanikul on õigus vahetada Osakud teise kohustusliku pensionifondi osakute vastu, kui vahetamine ei ole õigusaktide alusel keelatud. Pensionifondi vahetamisel Osakuomanikule väljamakseid ei tehta. Osakute vahetamisel makstakse Osakuomaniku arvel tagasivõtmistasu.

Väljamaksed pensionifondist toimuvad vastavalt kogumispensionide seaduse 2. peatüki 8. jaos sätestatule. Osakuomanikul tekib õigus kohustusliku kogumispensioni väljamaksetele vanaduspensionikka jõudmisest arvates. Sõltuvalt kogutud osakute väärtusest on osakuomanikul õigus sõlmida kogumispensioni saamiseks kindlustusandjaga pensionileping, leppida pensionifondivalitsejaga kokku fondipension või taotleda ühekordset väljamakset pensionifondist.

Aastast 2010 ei võta fondivalitseja osakute väljalaskmisel väljalasketasu. Osakute tagasivõtmistasu piirmäär on 1% osaku puhasväärtusest ning kuulub fondivalitsejale tasumisele osaku lunastatud osakuomaniku arvelt. Osaku tagasivõtmistasu ei võeta, kui osakuomanik on riikliku pensionikindlustuse seaduses sätestatud vanaduspensionieas või osakuomanikul on sellesse ikka jõudmiseni jäänud viis aastat või vähem, samuti ei võeta osaku tagasivõtmistasu siis, kui osakuid vahetatakse fondivalitseja poolt valitsetava teise fondi osakute vastu.

2.16 Bilansipäevajärgsed sündmused

Raamatupidamise aastaruandes kajastuvad olulised vara hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmsid bilansipäeva ja raamatupidamise aastaruande koostamise päeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud asjaoludega (täpsem informatsioon lisas 9).

Lisa 3 Finantsriskide juhtimine

Fond investeerib oma vara vastavalt Fondi investeerimiseesmärkidele erinevatesse väärtpaberitesse, tuletisinstrumentidesse, hoiustesse.

Fondi investeerimisega kaasnevad mitmesugused riskid, mis võivad mõjutada investeringu tootlust. Fondi minevikutootlus ei tähenda lubadust Fondi järgmiste perioodide tulude kohta. Fondi investeerimispoliitikast tulenevalt võib osaku puhasväärtus kõikuda. Fond võib teenida nii kasumit kui ka kahjumit. Investor peaks arvestama sellega, et tulevikus ei pruugi ta Fondist tagasi saada kogu sinna investeeritud summat. Mida lühem on investori investeringu kestus Fondis, seda tõenäolisem on kaotuse võimalus.

Fondijuht investeerib Fondi vara vastavalt Fondi investeerimiseesmärkidele, arvestades seejuures Investeerimisfondide seaduse ja Fondi tingimustega seatud investeerimispiiranguid. Investeerimislimiitidest kinnipidamist jälgitakse igapäevaselt, investeerimispiirangute ületamise korral võtab fondijuht ette meetmed nende likvideerimiseks.

Fondi investeerimispoliitikast tulenevalt on Fond avatud järgmistele riskidele:

tururisk

krediidirisk

likviidsusrisk

kapitalirisk

3.1 Tururisk

Tururisk väljendab potentsiaalset kahju, mis võib tekkida finantsinstrumentide tulevaste rahavoogude õiglase väärtuse muutusest tulenevalt muutustest intressimäärades, valuutakurssides ja aktsiahindades.

Tururiski vähendamiseks hajutatakse investeringuid erinevate emitentide, riikide ja piirkondade vahel ning võidakse kasutada tuletisinstrumente.

Väärtpaberiturudel toimuvat jälgitakse igapäevaselt. Turusituatsioonide muutumisel võidakse vajadusel investeringutes teha muudatusi, näiteks vähendada või suurendada aktsiaosakaalu Fondi koguinvesteringutes.

Fondi investeringud aruandepäeva seisuga on toodud Investeeringute aruandes.

Intressimäära risk

Intressimäära risk tuleneb võimalusest, et muutused intressimäärades mõjutavad tuleviku rahavoogusid või finantsinstrumendi õiglast väärtust. Suurem osa intressiriskist tuleneb investeringutest võlainstrumentidesse. Fond investeerib valdavalt fikseeritud intressimääraga võlakirjadesse, ning intressiriski kandvatesse instrumentidesse keskmise kestusega 4-12 aastat.

Tabelis esitatud tundlikkuse analüüs näitab põhjendatud võimalike intressimäärade muutuste mõju Fondi kasumlikkusele tulenevalt kahest aspektist:

- aruandeperioodi lõpu seisuga hoitavate ujuva intressimääraga finantsinstrumentide (võlakirjad) neto intressitulu aastane muutus
- aruandeperioodi lõpu seisuga hoitavate fikseeritud intressimääraga finantsinstrumentide (raha ja raha ekvivalendid, tähtajalised hoised ja võlakirjad) õiglase väärtuse aastane muutus

Intressimäärade muutuse mõju tulude ja kulude aruandele	Muutus baaspunktides	Intressitulu muutus (EUR)	Õiglase väärtuse muutus (EUR)
31.12.2015			
EUR	+/- 20	+/- 73 356	+/- 1 519
USD	+/- 20	+/- 1 572	+/- 147
31.12.2014			
EUR	+/- 20	+/- 43 738	+/- 165
USD	+/- 20	+/- 1 413	+/- 132

Järgnev tabel analüüsib Fondi avatust intressiriskile. Fondi intressiteenivad varad on kajastatud põhisummades ja kategoriseeritud järgmise intressi ümberhindamise järgi. Fondil puudusid 2015. ja 2014. aastal intressikandvad kohustused. Summad tabelis on esitatud eurodes.

31.12.2015	Kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-5 aastat	Üle 5 aasta
Varad				
Raha ja raha ekvivalendid ning tähtajalised hoised	2 185 512	7 670 450	0	0
Finantsvarad õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande	1 075 071	1 800 000	4 801 629	25 282 293
Kokku	3 260 583	9 470 450	4 801 629	25 282 293

31.12.2014	Kuni 3 kuud	3-12 kuud	1-5 aastat	Üle 5 aasta
Varad				
Raha ja raha ekvivalendid ning tähtajalised hoised	22 332 060	3 090 000	0	0
Finantsvarad õiglases väärtuses muutusega läbi tulude ja kulude aruande	2 366 942	27 064	4 202 000	16 311 904
Kokku	24 699 002	3 117 064	4 202 000	16 311 904

Valuutarisk

Valuutarisk on risk, et finantsinstrumendi väärtus muutub tulenevalt muutustest valuutakurssides. Fond kasutab valuutariski maandamiseks tulefinstrumente. Avatud valuutapositsiooni jälgib fondijuht igapäevaselt. Vastavalt Fondi tingimustele võib Fond hoida avatud valuutapositsiooni maksimaalselt 50% NAV-st. Lähtudes soovist mitte nii suurel määral olla valuutariskile avatud, hoitakse avatud valuutapositsiooni maksimaalselt 20% NAV-st. Erinevates valuutades nomineeritud varad ja kohustused on tabeli veergudes toodud eurodes vastavalt bilansipäeval kehtinud vahetuskursile. Fondil on finantskohustused ainult eurodes.

